

ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ РАД

УДК: 808.53:32(047.53)

811.163.41'367.4:811.111'367.4

Маја Б. Николић*

В.Ш.С.С. „Академија фудбала“ у Београду

РАПОРТИВНОСТ У ФУНКЦИЈИ ОГРАЂИВАЊА У ПОЛИТИЧКИМ ИНТЕРВЈУИМА У ЕНГЛЕСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Апстракт: Овај рад има за циљ да пружи прагматичко-семантички опис рапортивности у функцији ограђивања у политичким интервјуима у енглеском и српском језику, као и да контрастира њену реализацију у ова два језика. У ту сврху коришћене су следеће методе истраживања: анализа корпуса и контрастивна метода. Корпус обухвата 23 интервјуа на енглеском и 25 интервјуа на српском језику. На основу квалитативне анализе установљено је да употреба рапортивности у интервјуима у енглеском и српском језику помаже политичарима да се оgrade од садржаја пропозиције и сачувају свој образ у случају да се оно што су рекли испостави као неистинито. Резултати контрастивне анализе показују да на прагматичком, семантичком и формалном (морфо-синтаксичком) нивоу долази до поклапања између говорника два језика. На крају, запажено је да се рапортивност са одређеним извором информације чешће употребљава у интервјуима на енглеском него у интервјуима на српском језику, што може указивати на то да су политичари са енглеског говорног подручја боље припремљени за давање интервјуа, јер јасно наводе изворе својих информација.

Кључне речи: рапортивност, ограђивање, политички интервју, енглески језик, српски језик.

* majanikolic85@yahoo.com

1. УВОД

Предмет датог истраживања јесте употреба рапортивне евиденцијалности [*reportive evidentiality*] у функцији огађивања [*hedging*] у дискурсу политичког интервјуа у енглеском и српском језику. Преношењем информације из 'друге руке'¹, односно навођењем речи других особа политичари желе да избегну директну одговорност за оно што изговоре. Истовремено, они остају неодређени у односу на фактивни статус својих исказа. Овај рад има два основна циља, и то: (1) да пружи прагматичко-семантичку анализу рапортивности у политичким интервјуима и (2) да контрастира њену језичку реализацију у ова два језика.

Овде су коришћене следеће методе истраживања: анализа корпуса и контрастивна метода. Анализа корпуса подразумева квалитативну и квантитативну анализу. Прво се врши детаљан прагматичко-семантички опис рапортивности, а затим се графички приказује њена учесталост, односно фреквенција. Поред рада на корпусу примењена је и независна контрастивна анализа у којој се оба језика третирају равноправно. Оваква метода има за циљ да уочи сличности и разлике реализације рапортивности у функцији огађивања у интервјуима у енглеском и српском језику, и то на три нивоа: прагматичком, семантичком и формалном, односно морфо-синтаксичком нивоу.

Корпус је сачињен из два дела. Први део обухвата 23 политичка интервјуа на енглеском (50.239 речи), док други део чини 25 политичких интервјуа на српском језику (50.224 речи). Транскрипти интервјуа су прикупљани преко интернета током 2014. и 2015. године².

¹ Палмер (Palmer, 2001: 35) истиче да постоје два типа евиденцијалне модалности: *сензорна* и *рапортивна*. За сензорну евиденцијалност су карактеристични докази који потичу од чула, док рапортивну евиденцијалност чине докази који потичу из 'друге руке'.

² Транскрипти комплетних интервјуа су преузети са следећих веб адреса:

i) интервјуи на енглеском – <http://www.nytimes.com>; <http://www.3news.co.nz>; <http://www.npr.org>; <http://news.bbc.co.uk>; <http://www.boston.com>; <http://edition.cnn.com>; <http://www.realclearpolitics.com>;

ii) интервјуи на српском – <http://www.politika.rs>; <http://www.telegraf.rs>; <http://www.novosti.rs>; <http://www.pressonline.rs>; <http://www.vreme.rs> (<http://www.vreme.com>, <http://www.vreme.co.rs>); <http://www.bizlife.rs>; <http://www.sps.org.rs>; <http://www.minrzs.gov.rs>; <http://www.mfin.gov.rs>; <http://www.mod.gov.rs>; <http://www.mfa.gov.rs>.

Интервју као жанр политичког дискурса чине најмање два учесника: интервјуер [*interviewer*], односно новинар и интервјуисана особа [*interviewee*], односно политичар. Предмет ове анализе биће само дискурс интервјуисане особе, тј. одговори политичара на постављена питања од стране новинара.

У одељку 2 биће представљена теоријска подлога овог истраживања кроз дефиницију ограђивања и рапортивности, као и кроз приказ главних карактеристика политичког дискурса и политичког интервјуа. Резултати квалитативне, квантитативне и контрастивне анализе употребе рапортивности у функцији ограђивања у политичким интервјуима у енглеском и српском језику биће разматрани у одељку 3. Закључна запажања и импликације овог истраживања биће сумирани у одељку 4.

2. ТЕОРИЈСКИ ОКВИР

2.1. Ограђивање и рапортивност

Ограђивање представља језичку стратегију којом се модификује како пропозициони садржај [*propositional hedging*] тако и цео говорни чин [*speech act hedging*] (Fraser, 2010: 22). Пропозиционо ограђивање подразумева модификовање степена припадности одређеног елемента некој семантичкој категорији, док ограђивање говорног чина имплицира да говорник није сигуран у истиносну вредност свог исказа, те се и илокуциона снага [*illocutionary force*]³ таквог исказа редукује. Док Лејкоф (Lakoff, 1973), вршећи семантичку анализу, ограда посматра као речи које чине да ствари буду неодређене, Хајленд (Hyland, 1996: 15) ову језичку структуру дефинише као средство којим се указује на то да не постоји потпуна говорникова опредељеност према фактивности садржаја пропозиције. Ово имплицира да говорник има потребу да створи одређену дистанцу према ономе што изговара. Употребом ограда долази до реализације различитих комуникативних намера као што су учтивост, ублажавање, избегавање одговорности, дистанцирање, суздржаност, индиректност и сл.

У оквиру теорије учтивости Браунова и Левинсон (Brown and Levinson, 1987) ограђивање описују као једну од стратегија којима се постиже учтивост,

³ Говорни чин (исказ), као централни појам теорије говорних чинова (Austin, 1965; Searle, 1976) са собом носи одређену комуникативну намеру, односно илокуциону снагу која може бити модификована.

посебно индивидуалистичка учтивост [*negative politeness*]. Ова два аутора сматрају да говорници користе ограде како би уважили међусобни ‘образ’. Такође, бавећи се анализом дискурса, Марканенова и Шредер (Markkanen and Schröder, 1989; 1992; 1997) оgraђивање дефинишу као реализацију интерактивне, односно комуникативне стратегије.

Приликом анализе интервјуа из предметног корпуса учено је да политичари употребом рапортивности, односно преношењем информације из ‘друге руке’ желе да се ограде од онога што кажу и избегну директну одговорност. Актуелни говорник, тј. политичар се налази у функцији ‘метаговорника’ (Danielewiczowa, 2002) у односу на исказе других говорних лица. У семантичком смислу, говоримо о употреби *рапортивне евиденцијалности* [*reported evidence* (Aikhenvald, 2004), *reportive evidentiality*, *hearsay* (Wiemer, 2006a; 2006b)]. Евиденцијалност као семантичка категорија усредсређује се на сам извор информације (de Naan, 1999: 2). Да би одређена морфема била посматрана као евиденцијал, ‘извор информације’ мора бити њено суштинско или примарно значење (Aikhenvald, 2004: 3). Секундарно или факултативно значење евиденцијала се може огледати у говорниковом ставу према валидности самог исказа.

Истражујући морфолошке показатеље евиденцијалности на узорку од петсто језика, Ајхенвалдова одређује суштинске разлике између основних типова евиденцијалности помоћу опозиција: посведочено – непосведочено; „из прве руке“ – „из друге руке“ – „из треће руке“; сензорно – инференцијално – рапортивно; цитирање – трач и сл. (Aikhenvald, 2004 према Поповић, 2012: 17-18).

Када говоримо о рапортивној евиденцијалности, Поповић (2012) прави разлику између *ауторапортивне*, *одређенорапортивне* и *неодређенорапортивне* евиденцијалности. С обзиром на то да ауторапортивна евиденцијалност или аутоцитирање подразумева говорниково позивање на сопствени исказ, те истиче његову личну одговорност за информацију коју износи (Поповић, 2012: 381), примери овакве евиденцијалности не могу бити посматрани као оgraђивање. Стога, овде ће пажња бити усмерена само на одређенорапортивну и неодређенорапортивну евиденцијалност, односно рапортивност са одређеним и неодређеним извором информације.

2.2. Политички дискурс и политички интервју

Да би одређени дискурс био дефинисан као политички, потребно је да говорник буде у „професионалној улози политичара“ (van Dijk, 2002a: 212)⁴. Истовремено, дискурс мора бити произведен у одговарајућим институцијама као што су влада, парламент или политичке странке. Другим речима, дискурс је политички онда када „остварује одређену политичку радњу у политичкој институцији, као што су вођење владе, доношење закона, предизборна кампања и сл.“ (ibid.)⁵.

Дефиниција различитих жанрова политичког дискурса условљена је контекстом пре него текстом. Да би се описао и разумео одређени жанр, потребно је, пре свега, узети у обзир „контекст, односно менталну репрезентацију контекста (модел контекста)“ (van Dijk, 2002b: 224)⁶. Контекст или комуникативна ситуација подразумевају одређене категорије као што су: општа сфера и дефиниција ситуације, време и место, околности, улоге учесника, циљеви, мишљења и емоције (ibid.: 216).

Предметни корпус чине медијски интервјуи, односно интервјуи који се воде ради објављивања у неком медију, а намењени су публици. Због развоја медија интервју је постао уобичајена форма у коју се „вести пакују за јавност“ (Heritage and Clayman, 2010: 215 према Nikolić, 2013: 43-44). Интервјуери су углавном признати професионални новинари, а интервјуисане особе су јавни функционери, стручњаци или други који су на неки начин везани за актуелне догађаје. Разговор се фокусира на такве догађаје, релативно је формалног карактера и води се првенствено у форми питање – одговор (Heritage and Clayman, 2010: 215 према Nikolić, 2013: 47). Наиме, са једне стране се налази представник медија који постављајући питања узима у обзир оно што би скептично јавно мњење желело да зна. Са друге стране се налази политичар који, као представник одређене странке и учесник актуелног политичког догађаја, одговарајући на питања жели да оствари што бољи публицитет. Резултат оваквог дијалога јесте „мање или више конфронтациони интервју“⁷ у коме „политичари бране своје

⁴ “professional role of a politician”

⁵ “accomplishes a political act in a political institution, such as governing, legislation, electoral campaigning, and so on”

⁶ “the context, or rather a mental representation of the context (a context model)”

⁷ “a more or less adversarial interview”

ставове од новинара који заступају критичку јавност“ (Lauerbach, 2007: 1393-1394)⁸.

3. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

3.1. Рапортивност у функцији ограђивања у политичким интервјуима у енглеском и српском језику

У овом одељку биће представљена прагматичко-семантичка анализа и попис језичких средстава којима се у интервјуима на енглеском и српском језику реализује како 1) рапортивност са одређеним извором информације тако и 2) рапортивност са неодређеним извором информације. Обе врсте рапортивности помажу политичарима да остваре своје комуникативне намере, односно да избегну директну одговорност за своје исказе. Такође, приказана је и фреквенција језичких маркера рапортивне евиденцијалности у интервјуима у оба језика.

Рапортивност са одређеним извором информације

Употреба рапортивне евиденцијалности са одређеним извором информације подразумева да се политичар приликом давања одговора на постављено питање од стране новинара позива на речи других говорних лица желећи да минимализује личну одговорност за оно што говори. Лексичка реализација рапортивности у интервјуима на енглеском и српском језику се огледа у употреби управног и неуправног говора, као и глагола говорења *say*, *state*, *respond* у енглеском и *рећи*, *казати* (еквиваленти глагола *say*), *изјавити*, *навести* (еквиваленти глагола *state*), *тврдити*, *нагласити* у српском језику. То се може илустровати следећим примерима:

- (1) R. L.: The Iraqis were not willing to agree to that so President Obama made the right decision to **say**: “Well we are not going to stay in Iraq under those conditions”.
- (2) J. M.: He [Barack Obama] **has stated** time after time that he believes in “spreading the wealth around”.
- (3) B. O.: Well, first of all, Michael, Republicans **have said** that this would be a big jobs generator.

⁸ “politicians defend their standpoints against the interviewers who take the perspective of a critical audience”

- (4) G. B.: And I see Royal Bank of Scotland this morning **has responded, by saying** they're not going to change the terms of their overdrafts when the time has extended.
- (5) Б. Ђ.: Никад нећу заборавити 2003. годину, када нам **је** председник Пежоа **рекао**: „Момци, импресиван сте резултат направили, убедљиви сте, али Словачка улази у Европу, те ћемо тамо отворити нашу фабрику, а не у Србији“.
- (6) Н. Р.: Мислим да је створена, и да се и даље одржава, потпуно погрешна слика у јавности у вези са питањем сарадње Србије и Северноатлантског савеза, нарочито са становишта, **како ви кажете**, „да Србија лагано ‘клизи’ у НАТО“.
- (7) М. Ц.: Што се тиче социјалног програма, синдикати у НИС-у **су изјавили** да су задовољни...
- (8) Р. Љ.: Зато сам наредио да се изврши ванредни попис залиха, да видимо да ли заиста имамо 209.000 тона пшенице **како је мени речено**, да ли имамо тих 79.000 тона кукуруза **како ми је речено**, управо из разлога који сте ви **навели** – због сумње да ли је то на папиру или ми стварно то имамо да можемо да интервенишемо.⁹
- (9) Р. Љ.: Они [пекари] и даље **тврде** да је то социјална цена, ми мислимо да смо дали једну цену која представља компромис између тога да имају економски одрживу цену хлеба, а да притом имамо и цену хлеба која ће штитити и оне најугроженије категорије становништва.
- (10) Д. Ђ.: Председник Србије [Борис Тадић] је изразио жаљење због чињенице да је премијер оборио Владу, па ратификација овог споразума мора да сачека избор нове, али је истовремено јасно **рекао** да је реч о техничком кашњењу. Он се такође сложио са ставом руског шефа дипломатије и **нагласио** да је споразумом дефинисано да се он примењује од дана потписивања и да ратификација не одлаже његову примену.

У наведеним примерима из корпуса политичари се у функцији метаговорника позивају на речи других особа, и то цитирањем одређених политичких актера ((1), (2), (5), (10)), као и самог саговорника, односно новинара ((6) и (8)). Такође, примећено је да се политичари позивају на речи и ставове одређених организација ((7) и (9)), политичких групација (3) и институција (4). Оно што је заједничко свим наведеним примерима јесте чињеница да је извор информације која се преноси познат.

Као експоненти рапортивне евиденцијалности у интервјуима на српском језику појављују се још и именица *изјава* (11), као и израз *по речима...* (12):

⁹ У овом примеру запажене су и пасивне конструкције *како је мени речено* и *како ми је речено* које посматрамо као маркере рапортивне евиденцијалности са неодређеним извором информације, о чему ће више речи бити нешто касније.

(11) Д. Ш.: Има и других сумњивих ствари, као што је **изјава** министра Јочића да није имао сазнање да се неко спрема да лепи антисемитске плакате по Србији...

(12) Д. Ш.: Требало би увести посебну управу за борбу против промета и трговине наркотицима, јер је то, **по речима** службеника УПБОК-а, најгори вид криминала данас.

У свим горе наведеним примерима (1) – (12) политичари навођењем речи других особа, у прагматичком смислу, избегавају личну одговорност и умањују снагу свог исказа. Семантички гледано, долази до стварања епистемичке дистанце у односу на пропозициони садржај, јер политичари нису сигурни у истиносну вредност онога што говоре.

Рапортивност са неодређеним извором информације

Када је извор информације коју политичар преноси непознат и неодређен епистемичка дистанца се у односу на пропозициони садржај још више повећава. У анализираном корпусу се оваква рапортивност лексички реализује, пре свега, употребом неуправног говора (у оба језика) са извором информације који је уопштен. У ту сврху политичари користе клаузе попут *people say/said, everybody said* у енглеском и *сви говоре, неки кажу* у српском језику:

(13) С. Р.: And now, after two back-to-back secretaries of state, you're going to have a Black president of the United States. And around the world, **people say** how could that be?

(14) К. Н.: Well, **the people in this district said to me** very loudly they want me to go fight for jobs.

(15) Ј. М.: You know, when Ronald Reagan came to office, inflation was double-digit, interest rates were double-digit, unemployment were double-digit, and **everybody said**, you can't do it by cutting taxes and by increasing wealth and having our economy improve.

(16) Р. Љ.: **Сви говоре** о извозу, али ми морамо да имамо шта да извеземо.

(17) Б. Ђ.: Ти подаци показују да је могуће достићи ниво од шест милијарди, **неки кажу** чак и десет милијарди извоза сваке године од наше пољоприведе, а то није могуће без отворених врата европског тржишта.

Употребом горе наведених клауза (*people say, the people in this district said to me, everybody said / сви говоре, неки кажу*) политичари представљају пропозицију као нешто што је уопштено, а самим тим и непоуздано. Тачан извор информације није познат, те говорник остаје дистанциран у односу на истинитост онога што говори.

Такође, коришћењем пасивних конструкција *I'm told* (18) у енглеском и *речено је* (19) у српском језику политичар сигнализира несигурност у фактивни статус пропозиционог садржаја и жели да избегне одговорност за своју констатацију. То се може илустровати следећим примерима:

(18) В. Ф.: There's a lack of seriousness and also, **I'm told**, a kind of nastiness that people don't like.

(19) Р. Љ.: **Речено је** да мање-више постоји та количина која стоји у евиденцији.

Приликом анализе интервјуа на српском језику запажена је и употреба рефлексивних глагола *прича се* (20), *помиње се* (21), *каже се* (22) у функцији оградивача:

(20) С. Р.: То су само приче, без иједног папира, ниједног Арапина нисмо видели у тим разговорима, **прича се** о чиповима, о земљишту, али то су све потпуно нетранспарентни послови, за које не знамо ни шта се ради, ни шта се процењује, немамо *cost/benefit* анализу, ни економску оправданост, значи, ништа од оних основних ствари које морате да имате, нити онога на чему инсистирамо: мора транспарентно, мора јавно.

(21) Б. Ђ.: Често **се помиње** да је Хрватска сачувала могућност да чува своје некретнине, а ми нисмо.

(22) Р. Н.: Видите, у нашој реформској реторици све се сувише упрошћава, па **се** на пример **каже** да је ова година „преломна“ у реформисању и реструктурирању.

Употреба горе наведених рефлексивних глагола указује на то да је извор информације непознат и уопштен, те је стога, говорникова одговорност за истинитост пропозиције овом оградом минимализована.

Рапортивност са неодређеним извором информације се може реализовати и употребом прилога *allegedly*. У примеру из интервјуа на енглеском језику

(23) В. Д.: The one you're referring to that Mr. Donahue **allegedly** has endorsed.

овај прилог означава недостатак непосредних доказа на основу којих би се исказ могао сматрати истинитим.

На исти начин се понаша и евиденцијални прилог *наводно* у интервјуима на српском језику који семантички води порекло од глагола говорења и „најчешће се користи уколико је извор информације уопштен, неодређен, а тиме и непоуздан“ (Поповић, 2012: 384). Па тако, у примеру

(24) И. М.: Сад видите како се код нас лако подстакне машта о нечему, како је **наводно** постојала читава организација која је држала некакве конце...

значење прилога *наводно* се може парафразирати као *према наводима / речима других људи*, што оградајује говорника било од истинитости или неистинитости пропозиционог садржаја и редукује илокуциону снагу таквог говорног чина.

У интервјуима на српском језику појављују се још и придев *наводни/а/о* (25), као и именица *наводи* (26):

(25) М. Ц.: На пример, **прича се** о **наводном** масовном отпуштању радника, а статистички подаци уопште не указују на такав процес.

(26) С. В.: Након што су се у медијима појавили **наводи** да ректор Мегатренда није, како стоји у његовој званичној биографији, докторирао на Лондонској школи економије 1983. године, Министарство просвете је извршило проверу таквих тврдњи.

У примеру (25) говорник поред придева *наводни/а/о* користи и рефлексивни глагол *прича се* чиме се његова неодређеност у односу на фактивни статус пропозиције још више повећава. Овакав ланац ограда у истом исказу Салагер-Мејер (Salager-Meyer, 1994: 154-155) назива *сложеним оградајивачима* [compound hedges].

Као што се да приметити, употребом рапортивности како са одређеним тако и са неодређеним извором информације политичари се и у енглеском и у српском језику оградајују од истинитости пропозиције стварајући епистемичку дистанцу. На овај начин они покушавају да сачувају свој образ у случају да се оно што су рекли испостави као нетачно. Истовремено, илокуциона снага таквог говорног чина је редукована.

Учесталост употребе језичких средстава којима се реализује рапортивност са одређеним и неодређеним извором информације у енглеском и српском језику приказана је у табели 1.

На основу табеле 1 примећујемо, пре свега, да политичари и у енглеском и у српском језику чешће користе неуправни говор при навођењу речи других особа. Такође, глаголи говорења *say / рећи, казати* су најфреквентнији маркери рапортивне евиденцијалности у оба језика. Запажено је и да се уопштене клаузе чешће јављају у интервјуима на енглеском него у интервјуима на српском језику. Док је учесталост употребе језичких средстава којима се реализује рапортивност

са неодређеним извором информације скоро иста у оба језика (0,30 према 0,28), учесталост употребе језичких средстава којима се реализује рапортивност са одређеним извором информације је знатно већа у интервјуима на енглеском него у интервјуима на српском језику (1,13 према 0,46). Може се рећи да су политичари са енглеског говорног подручја боље припремљени за давање интервјуа, јер јасно наводе изворе својих информација.

Табела 1: Фреквенција језичких маркера рапортивне евиденцијалности у политичким интервјуима на енглеском и српском језику

Рапортивност	број појављивања		фреквенција на хиљаду речи	
	енг.	срп.	енг.	срп.
одређен извор информације				
управни / неуправни говор глаголи	12/45	9/14	0,24/0,9	0,18/0,28
<i>say / рећи; казати</i>	54	9 ; 3	1,07	0,18; 0,06
<i>state / изјавити; навести</i>	2	1 ; 1	0,04	0,02; 0,02
<i>respond</i>	1		0,02	
<i>тврдити</i>		4		0,08
<i>нагласити</i>		2		0,04
именица <i>изјава</i>		2		0,04
израз <i>по речима...</i>		1		0,02
	57	23	1,13	0,46
неодређен извор информације				
уопштене клаузе	10	3	0,2	0,06
пасивне конструкције	2	3	0,04	0,06
рефлексивни глаголи		5		0,1
прилог <i>allegedly / наводно</i>	3	1	0,06	0,02
придев <i>наводни/а/о</i>		1		0,02
именица <i>наводи</i>		1		0,02
	15	14	0,3	0,28
УКУПНО	72	37	1,43	0,74

3.2. Контрастирање реализације рапортивности у политичким интервјуима у енглеском и српском језику

Као што је већ раније поменуто, независна контрастивна анализа има за циљ да уочи сличности и разлике реализације рапортивности у улози ограда у интервјуима у енглеском и српском језику на три нивоа: прагматичком, семантичком и формалном, односно морфо-синтаксичком.

На прагматичком нивоу долази до апсолутног поклапања, јер навођењем речи других особа политичари се и у енглеском и у српском језику труде да сачувају свој образ и избегну евентуалне критике и оптужбе. Такође, долази и до редуковања илокуционе снаге говорних чинова у оба језика.

Апсолутно поклапање је примећено и на семантичком нивоу. Употреба рапортивности у оба језика има за циљ да створи епистемичку дистанцу и минимализује говорникову личну одговорност за оно што изговори.

На морфо-синтаксичком плану такође долази до поклапања. И у једном и у другом језику рапортивност се реализује лексичким средствима. Поклапања су примећена код употребе управног и неуправног говора, глагола говорења, уопштених клауза, пасивних конструкција и евиденцијалног прилога *allegedly / наводно*. У интервјуима на српском језику појављују се још и именице *изјава, наводи*, израз *по речима...*, придев *наводни/a/o*, као и рефлексивни глаголи. Еквиваленти ових језичких средстава нису нађени у интервјуима на енглеском језику, бар не у овом корпусу.

4. ЗАКЉУЧАК

На основу спроведене квалитативне анализе примећено је да се употребом рапортивности политичари и у енглеском и у српском језику ограђују од онога што говоре стварајући епистемичку дистанцу. Преношењем информације из 'друге руке' они покушавају да сачувају свој образ и избегну личну одговорност за своје исказе. Основни мотив за овакво понашање је њихова професионална обазривост. С обзиром да обављају функцију која је стално под будним оком критичке јавности, политичари желе да заштите себе од евентуалних оптужби и критика. Другим речима, што је политичар неодређенији у односу на истинитост пропозиције, то је мање одговоран за евентуални неуспех. Други мотив би могао бити манипулација. Сама природа ограда је таква да говорнику пружа могућност да даје обећања без било каквог обавезивања.

Што се контрастивне анализе тиче, запажено је поклапање на сва три нивоа – прагматичком, семантичком и морфо-синтаксичком. Овако висок степен

поклапања није изненађујућ с обзиром на чињеницу да су предмет истраживања били исти дискурс и два типолошки сродна језика.

На крају, треба поменути и приметну разлику у фреквенцији употребе рапортивности са одређеним извором информације у корист енглеског језика. На овакву разлику у фреквенцији могу утицати и неки други социолошки или културолошки фактори, што може представљати основу за даља истраживања.

ЛИТЕРАТУРА

- Aikhenvald, A. Y. (2004). *Evidentiality*. Oxford: Oxford University Press.
- Austin, J. L. (1965). *How to Do Things with Words*. New York: Oxford University Press.
- Brown, P. and S. Levinson (1987). *Politeness. Some Universals in Language Usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Danielewiczowa, M. (2002). *Wiedza i Niewiedza (Studium Polskich Czasowników Epistemicznych)*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- de Haan, F. (1999). Evidentiality and Epistemic Modality: Setting Boundaries. *Southwest Journal of Linguistics*, 18, 83-101. Доступно преко: http://www.academia.edu/755475/Evidentiality_and_epistemic_modality_Setting_boundaries [26.02.2016.]
- Fraser, B. (2010). Pragmatic Competence: The Case of Hedging. In: *New Approaches to Hedging* (Kaltenboeck, G. et al., eds.), Bingley: Emerald Publishing. 15 – 34.
- Heritage, J. & Clayman, S. (2010). *Talk in Action. Interactions, Identities, and Institutions*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Hyland, K. (1996). Writing without Conviction? Hedging in Science Research Articles. *Applied Linguistics*, 17, 433-455.
- Lakoff, G. (1973). Hedges: A Study in Meaning Criteria and the Logic of Fuzzy Concepts. *Journal of Philosophical Logic*, 458-508.
- Lauerbach, G. (2007). Argumentation in Political Talk Show Interviews. *Journal of Pragmatics*, 39, 1388-1419.
- Markkanen, R. and H. Schröder (1989). Hedging as a Translation Problem in Scientific Texts. In: *Special Languages: From Humans Thinking to Thinking Machines* (Laurén, C. and M. Nordman, eds.), London: Multilingual Matters, 171-175.

Markkanen, R. and H. Schröder (1992). Hedging and its Linguistic Realization in German, English, and Finnish Philosophical Texts: A Case Study. In: *Fachsprachliche Miniaturen* (Nordman, M., ed.), Frankfurt/Main et al.: Peter Lang, 121-130.

Markkanen, R. and H. Schröder (1997). Hedging: A Challenge for Pragmatics and Discourse Analysis. Доступно преко: http://www.kuwi.europa-uni.de/de/lehrstuhl/sw/sw2/forschung/hedging/hedging_and_discourse/a_challenge/index.html [9.12.2014.]

Nikolić, M. (2013). *Jezička sredstva za izražavanje moći u konfrontacionom diskursu* (Neobjavljena doktorska disertacija). Univerzitet u Beogradu: Filološki fakultet.

Palmer, F. R. (2001/1986). *Mood and Modality*. Cambridge: Cambridge University Press.

Поповић, Љ. (2012). *Контрастивна граматика украјинског и српског језика: таксис и евиденцијалност*. САНУ, Одељење језика и књижевности, Српски језик у поређењу са другим језицима, Књига 3, Београд.

Salager-Meyer, F. (1994). Hedges and Textual Communicative Function in Medical English Written Discourse. *English for Specific Purposes*, 13, 149-170.

Searle, J. R. (1976). A Classification of Illocutionary Acts. *Language in Society*, 5, 1, 1-23.

van Dijk, T. A. (2002a). Political Discourse and Ideology. In: *Anàlisi del Discurspolític. Producció, Mediació i Recepció* (Lorda, C. U. and M. Ribas, eds.), Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA), 207-225.

van Dijk, T. A. (2002b). Political Discourse and Political Cognition. In: *Politics as Text and Talk. Analytical Approaches to Political Discourse* (Chilton, P. A. and C. Schäffner, eds.), Amsterdam: Benjamins, 203-237.

Wiemer, B. (2006a). Grammatical Evidentiality in Lithuanian (A Typological Assessment). *Baltistica*, 41, 1, 33-49.

Wiemer, B. (2006b). Particles, Parentheticals, Conjunctions and Prepositions as Evidentiality Markers in Contemporary Polish (A First Exploratory Study). *Studies in Polish Linguistics*, 3, 25-67.

МАЈА Б. НИКОЛИЋ

REPORTIVE EVIDENTIALITY IN THE FUNCTION OF HEDGING IN POLITICAL INTERVIEWS IN ENGLISH AND SERBIAN

Summary: The aim of this paper has been to provide pragmatic-semantic analysis of reportive evidentiality in the function of hedging in the discourse of the political interview in English and Serbian as well as to contrast its realization in these two languages. For this purpose the following research methods are used: corpus analysis and contrastive method. The corpus consists of 23 interviews in English and 25 interviews in Serbian. Based on corpus analysis it is noted that politicians use reportive evidentiality as a hedge in order to avoid responsibility for what they utter. Reporting from others implies that there is a lack of a full commitment to the truth value of the proposition. Therefore, the illocutionary force of the utterance is attenuated. This linguistic device helps politicians hedge the proposition and save their face in case their utterance turns out not to be true. In addition, the results of quantitative analysis show that while the frequency of reportive evidentiality where the source of information is unspecified in the interviews in both English and Serbian is almost the same, reportive evidentiality where the source of information is specified is more frequently used in the interviews in English than in the interviews in Serbian. This difference in frequency may be caused by different sociological or cultural factors. Finally, based on contrastive analysis it is noted that there is a high degree of similarity on the pragmatic, semantic and morpho-syntactic level between the speakers of these two languages.

Keywords: reportive evidentiality, hedging, political interview, English, Serbian.

Датум пријема: 2.10.2017.

Датум исправки: 16.11.2017, 23.11.2017.

Датум одобрења: 1.12.2017.